

הרב ראובן שלמה שפירא שי'

לפני מספר שנים, בחזרה מחצרות קדשנו, הזדמן לי לשבת במטוס בסמיכות לרב ראובן שלמה שי' שפירא, איש אשכולות, פה מפיק מרגליות, אוצר בלום של ידע וזיכרון, נצר וענף באילן יוחסין מפואר – שושלת רבנים וחסידים מדורי דורות. שעה של קורת רוח מרובה היה ל'התוועד' עמו בין שמיים וארץ ולהתוועד לזקניו ורבנותיו, האדמו"רים לבית מונקאטש והרב המקובל שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל, ובעיקר, להיחשף לקשר המיוחד של משפחתו עם כ"ק אדמו"ר.

מצד אביו, הרב שפירא הוא צאצא של החסיד המפורסם ר' ברוך מרדכי אטינגר מבברויסק (חסיד של אדה"ז ולאחמ"כ אדמו"ר האמצעי והצ"צ), ושל הרב נתן נטע שפירא מקרקוב מקובל גדול ומחשובי רבני פולין בעל הספר הנודע, "מגלה עמוקות" (נולד ה'שמ"ה- נפטר י"ג באב ה'שצ"ג), נכדו של הרב נתן נטע שפירא (ה"אמרי שפר"), שהיה אב"ד בהורדנא (וקרוי על שמו). ייחוסו מגיע עד לרש"י הקדוש.

הרב שפירא הוא גם נכד ישיר של הרב דוד שפירא ז"ל (בעל הספר שו"ת בני ציון לזכר אביו הרב מנחם בן ציון ז"ל) שניהם היו בקיאים גדולים בחכמת התכונה והאסטרונומיה ופוסקים ידועים ומפורסמים בנושא חישובי תקופות ומולדות.

מצד אמו, הוא נכד של הרב ראובן שלמה יונגרייז המייסד הראשון של העדה החרדית בירושלים (ועל שמו הוא נקרא).

אבי זקני, הרב מנחם בן ציון ז"ל, התעסק בשיווק עצים מבעלי יערות ומכירתם לסיטונאים. פעם שהה כחודש ימים ביער וברשותו רק ספר אחד – היד החזקה, הלכות קידוש החודש. בעזרת כישוריו המצוינים למד את הנושא על בוריו והפך להיות מומחה כל כך גדול עד שגם פרופסורים גויים היו משחרים לפתחו ומתייעצים אתו בנושא.

רעייתו של הסבא רבא (הרב מנחם בן ציון) נפטרה לעולמה בשנות השלושים לחייה והשאירה אחריה בן, הרב דוד (בגיל 12), וכן בת. לפני פטירתה ביקשה מבעלה שיבטיח לה בתקיעת כף שיעלה עם הילדים לארץ ישראל.

באותה תקופה התנגד נחרצות הרבי ממונקאטש זצ"ל (רבי צבי הירש שפירא האדמו"ר השני בשושלת מונקאטש) בעל ה'דרכי תשובה', לעלייה לארה"ק, בגלל הרוח האנטי-דתית ששררה בארץ ישראל באותה תקופה ונגע הציונות שפשה בכל מקום. אשר על כן, פנה אבי זקני לרבו בשאלה, האם הוא מחויב לקיים את צוואת אשתו ולעלות עם ילדיו לארץ הקודש.

השיב לו ה'דרכי תשובה': "הסמ"ג מונה את מצוות קידוש החודש בין תרי"ג המצוות הנוהגים גם בזמן הזה. והרי אתם מחשבים מולדות ותקופות. אם כן, צריכים אתם להיות במקום הסנהדרין (בארץ ישראל)...". והוסיף הרבי: "קח אתך את בנך דוד, שהרי גם אותו תצטרכו בארץ ישראל..."

במלחמת עולם השנייה, הצליחו קבוצה גדולה של שומרי תומ"צ להימלט מן התופת בעור שיניהם והגיעו ליפן. שם התעוררה שאלה גדולה בנושא קו התאריך, כיצד עליהם לנהוג בקביעת מועד יום כפור. את

תשורה משמחת הנישואין של משה ומיכל זקלס - כ"ד אדר ב' תשע"ד

השאלה הריצו בין גדולי עולם וסבי רבי דוד ז"ל פסק שקו התאריך הוא הקו הבינלאומי וכל גדולי ישראל באותה תקופה צדדו בו (כגון האמרי אמת מגור, רבי שלמה מזוויהל ועוד) .

מוסיף הנכד ר' ראובן שלמה שי': לאחר שעלה הכורת במלחמת עולם השנייה נותרו לפלטה – מכל משפחת שפירא העניפה – רק הסבא רבא הנ"ל וילדיו שעלו לארה"ק בעידודו של הרבי ממונקאטש זצ"ל.

ממלא מקומו של בעל ה'דרכי תשובה' היה בנו יחידו רבי חיים אלעזר שפירא זצ"ל בעל 'מנחת אלעזר', אשר שימש עוד בחיי אביו כראש אב בית דין במונקאטש.

כאשר סבי הרב דוד ז"ל הגיע לארה"ק דבק בכל נימי נפשו ברב שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל הידוע בכינוי "הסבא קדישא", (נולד ה'תק"פ, (פ"ב) - נפטר כ"ב באייר ה'תר"צ). כשישמע ה'מנחת אלעזר' מפי סבי, הרב דוד ז"ל, על גדולתו של הרב אלפנדרי, השתוקק מאוד לבקרו, אך הרב אלפנדרי מנע ממנו לבוא לארץ ישראל, ולמרות הפצרותיו החוזרות ונשנות לא נעתר לבקשתו. זמן קצר לפני פטירתו של הרב אלפנדרי קרא לסבי והורה לו למסור לבעל ה'מנחת אלעזר' שיעלה תיכף לארה"ק. בעל ה'מנחת אלעזר' ביקש מסבי רב דוד שפירא ז"ל שיכנס לרב אלפנדרי לבקש את ברכתו שהנסיעה, שבאותם ימים הייתה כרוכה בסכנת נפשות תעבור בשלום. הרב אלפנדרי לקח קולמוס וכתב (באותיות רש"י כך היה כותב) את המילים הבאות: "בא יבוא ברנה" (את המכתב הוא שלח מיד במברק ל'מנחת אלעזר')

כאשר הגיע ה'מנחת אלעזר' לארץ, רצה לנשק את ידיו של הרב אלפנדרי אך הרב לא אפשר לו באומרו: "הרי אתם אדם גדול". יומיים לפני פטירתו הספיק הרב אלפנדרי לתת את הסכמתו לספרו 'מנחת אלעזר'. בעת זאת הנשמה התבטא בעל המנחת אלעזר אודות הרב אלפנדרי שהוא הוא משיח בן דוד, אלא שהדור לא היה ראוי.

משך זמן ביקורו בארץ ישראל היה 13 יום ומקום אכסנייתו היה בבית סבי, ואכל אך ורק משחיטתו .

באלול תשט"ו ביקר הסבא ר' דוד בניו יורק ורצה מאוד לפגוש את הרבי. כשהגיע לבית חיינו על מנת לקבוע פגישה, אמרו לו מהמזכירות שבחודש אלול הרבי לא מקבל קהל. במורת רוח עזב ר' דוד את המקום ושב למקום אכסנייתו. כאשר נודע על כך לרבי, ביקש מהמזכירות שיזמינו מונית על מנת להשיבו. שלש שעות שהה הסבא ביחידות, וכשיצא היה אחוז התפעלות גדולה ואמר: "אויב עס איז דא נאר איין מענשט אין וועלט וואס פארשטייט מיר, איז דאס דער ליובאוויטשער רבי (=אם יש מישהו בעולם שמבין אותי, הרי זה הרבי מליובאוויטש).

באג"ק חלק ב' (דף קל"ו) במכתב ארוך בן 5 עמודים, משנת תש"ו. הרבי מעיר הערות על ספרו 'בני ציון'.

בשנת תשט"ו הוציא לאור הרב דוד ז"ל ספר נוסף בשם 'בין השמשות' בו הוא מבאר את יסוד המחלוקת הידועה, בזמן בין השמשות, בין ר"ת והגאונים. במכתב שכתב לרבי הוא מעורר על הסתירה בין דברי אדה"ז בשו"ע (סימן רס"א) בו פוסק כשיטת ר"ת, לבין פסיקתו בסידור שהעיקר כשיטת הגאונים. ועל כך השיב לו הרבי במכתב (אגרת ג'תתקעו) אשר צירף לספרו שו"ת בני ציון ח"ב.